

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus I. Prooemialis De Principiis communibus Doctrinae Moralis,
Conscientia, Actu Humano, Et Peccato In Genere

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Subsectio IV. Delectatio morosa Statibus applicata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59488)

tibi. Si talis esset reverà tua, sicut specularis & supponis, non utique peccares de ea delectando: at quia tu defacto delectaris, & ipsa defacto non est tua, ideò tu defacto tantum peccas mortaliter, Ulteriùs, quia omnes judicabimur ex facto, ideò tu, in talibus impœnitens non quidem speculativè vel de possibili, sed practicè tantum, & defacto ibis in infernum.

SUBSECTIO IV.

Delectatio morosa Statibus applicata.

SUMMARIUM.

40. I. Solutis mortaliter illicita est omnis delectatio morosa sensibilis venerea: Sicut & desideria absoluta, vel consensus in opus turpe de presenti. Similiter
41. II. Pœnitenti, etiam mortaliter illicita est omnis venerea delectatio sensibilis, non tamen rationalis in copulam futuram
42. III. Viduis quòque mortaliter illicita est omnis delectatio morosa venerea, eque ac solutis: licita tamen etiam manent gaudium vel delectatio rationalis de copula præterita, & delectatione annexa.
43. IV. Conjugatis verò de se invicem, etiam absentibus, per se (excluso periculo pollutionis, & coitu inordinato) licita est delectatio morosa, vel consensus in copulam, sicut & alia ad eam dispositiva. (saltem citra mortale.)
44. In actu autem conjugali sibi imaginari aliam, vel alium, mortale est.
45. Factare seipsum de opere mortaliter malo, mortale est, de veniali, veniale
46. Quod verum est, sive verò, sive falsò quis se ita jactet.

Regula.

Quocunque statu illicita est ipsa copula carnalis nimirum extra matrimonium, etiam illicita est delectatio morosa venerea sub mortali: non item omnis delectatio rationalis.

Applicatio.

I. Solutis.

Illicita mortaliter est omnis delectatio morosa sensibilis venerea, captata, admissa, permessa, aut ex ipsa copula cogitata, sive absolute, sive sub conditione, si esset sua, vel suus: aut ex quocunque alio actu, cogitatione, imaginatione, aspectu, tactibus, osculis, amplexibus; nullâ etiam admissa parvitate materiæ à mortali excusante. *Supra n. 27. & num. 39. ac superius num. 18.* Absque tamen directa intentione vel consensu delectationis venereæ in prædictis actibus parvitate materiæ à mortali excusantem jam admisimus *cap. preced. num. 19.*

II. Illicita sunt eis mortaliter proposita & desideria absoluta, seu quivis consensus deliberatus in opus turpe de præsentis (non item desideria vel proposita de futuro quando contracto matrimonio, illi actus erunt liciti *supra num. 18.*) Sicut & omnis delectatio rationis de opere turpi cogitato vel imaginato, sive absoluta, sive sub conditione impossibili, vel nullo modo auferente malitiam actus: imò etiâ speculativa de ipsa imaginatione rerum obscænarum, *supra num. 29.* Non item illicita, periculosa tamen sunt Solutis

proposita, desideria, velleitatis, complacentiæ simplices, atque ipsæ delectationes rationales conditionatæ ejusmodi rerum, sub conditione auferente malitiam actûs. *suprà sparsim præsertim n. 19. 20. 37.*

II. Sponsis.

41 Illicita mortaliter est omnis delectatio sensibilis venerea & directè voluntaria, captata, admissa, permessa, tam ex ipsa copula futura cogitata, quàm ex cogitationibus, aspectibus, tactibus, osculis, amplexibus inter ipsos libidinosos. *Navarrus c. 16. num. 9. aliisque citatis Sanchez l. 9. de matrim. d. 47.* Ratio est. Quia delectatio venerea tendit in copulam ut præsentem, & pollutionem re ipsa inchoat: at copula ipsis in eo statu adhuc mortaliter illicita est, secundum communem, & certam Doctorum sententiam: ergo & delectatio. Cæterum ipsa oscula, amplexus, & tactus, non nimium impudici ex objecto, & notabiliter moventes libidinem, inter sponsos ex sponsalibus cohonestantur, maximè si fiant ad bonum finem, puta, amoris conciliandi vel contestandi, etsi præter intentionem, & secluso periculo consensus, aut pollutionis, sequeretur commotio nonnulla sensibilis. *Navarr. cit. c. 16. num. 12. aliisque citatis Sanchez l. 9. de Matrim. n. 46. n. 47.*

II. Licita sunt Sponsis, non tantum consensus in ipsam copulam ut futuram, cum talis consensus, saltem implicitus, in ipso essentiali consensu contractûs matrimonii includatur; sed etiam de-

sude.

derium, gaudium, delectatio rationalis de futura copula, ejusque delectatione capienda. Cum enim ex ipsis sponsalibus contractis, talis copula, & delectatio aliquando futura sit, nunquid debent ea tritari, vel eam averfari? Licite ergo in eam consentire, de ea gaudere, complacere, & delectari possunt; cum hoc nihil aliud sit, quam gaudere de spe boni futuri, quæ spes præfens est, & licita. Dummodò semper absit periculum consensu turpis aut pollutionis. Sanchez, cit. disp. 47. Diana p. 3. Tract. 5. resol. 2. alii apud ipsos.

III. Viduis.

I. Licita quòque mortaliter est omnis delectatio ⁴² morosa venerea captata, admiffa, permiffa ex cogitata copula præterita tempore matrimonii, sicut ac omnis alia venerea voluptas, æquè, ac soluta. Navarr. c. 16. num. 10. & c. Si cui, de Penit. d. 1. n. 2. Corduba, Lopez, Vasquez, alii cum Sanchez, dicta disp. 47. n. 7. Ratio est eadem, quæ de sponsis: Quia nimirum viduis non est amplius licita, imò nec possibilis illa copula delectabilis, itaque nec licita erit actualis delectatio, naturâ suâ in copulam tendens, atque illam inchoans.

II. Licita tamen ipsis manent gaudium, complacentia, approbatio, ac delectatio rationalis tantum voluntatis de copula præterita, & delectatione annexa. Habent enim objectum licitum, licita enim fuit illa copula & delectatio, nec tenentur illam modò reprobare, vel detestari. Omnes.

L I § DICES.

DICES. Plus est approbare, quàm delectari tantum: sed viduis licet approbare copulam præteritam: ergo etiam de illa delectari. *Confirmatio.* Conjugibus licet delectari sensibilitè; de copula præterita & futura: cur non etiam sponsis de futura, ac viduis de præterita? *Respondetur distinguendo antecedens.* Plus est approbare, quàm delectari, delectatione rationali tantum in voluntate: *concedo totum:* & hinc eam delectationem etiam sponsis & viduis concessimus. Plus est approbare, quàm delectari, delectatione sensibili venerea: *negatio antecedens.* Hæc enim delectatio, quia naturâ suâ tendit in copulam, non potest esse licita, nisi quibus licita est copula. Et hinc ad *Confirmationem*, negatur consequentia, & paritas. Quia conjugibus semper licita est copula, & idè etiam ejus delectatio: sponsis autem copula licet nondum, sed licebit: Viduis non licet amplius, sed licuit tantum.

IV. Conjugatis.

43 **S**icut per se semper licita est ipsa copula, ita etiam semper eis licita erit delectatio morosa de illa concepta quæcunque: quemadmodum eis etiam licent omnia alia ad copulam dispositiva inter sese, cogitationes, aspectus, colloquia, oscula, amplexus, tactus quicunque. Cui enim licitus est finis, etiam media ad illum finem naturaliter dispositiva licita esse debent. Et quidem, si prædicta fiant, ad honestum finem, utpotè præparandi ad copulam, aut etiam amorem conjugalem contestandi, omni culpa vacabunt: *sin autem*

em fiant absque animo copulandi, solius delectationis gratiâ, culpam venialem continent, tanquam excessus in re aliâ licita: Duobus tamen semper sub mortali exceptis. I. manifestò pollutionis pravisæ periculò, nisi sint in loco, ubi statim copula haberi possit, aut nisi justa causa excuset: v. g. medendi: certè conjugem ad reddendum tales tactus alteri petenti excusari censet Sanchez l. 9. de Matrim. disp. 45. n. 33. II. Excludit omni coitu innaturali, etiam leviter tantum inchoato, & animo non extra consummandi, &c. De his legere poteris Sanchez cit. lib. 9. disp. 17. 44. 45. Dianamp. 2. Tract. 17. Resol. 37. Martens. Tribun. p. 2. Tract. 7. Tit. 2. in appendice ac alios.

II. Quin etiam conjugibus licita manet delectatio morosa venerea (dummodo semper absit periculum pollutionis) etiam quando, absente altero conjuge, copula haberi non potest, aut aliunde ab intrinseco impedita esset; uti ex communiori latè docet Sanchez cit. disp. 44. à n. 13. Ratio jam sæpè dicta est, Quia talis est delectatio, qualis est actus: sed etiam tunc copula conjugibus suapte natura ab intrinseco licita est, & hic & nunc solum per accidens impeditur ab intrinseco, ut puta, per absentiam alterius conjugis, per supervenientem impotentiam, infirmitatem, puerperium &c. imò etiam, si ob incestum commissum conjux amisisset jus petendi debitum, licet enim ei adhuc reddere: ergo etiam delectatio. Licita, inquam, illa sunt, saltem citra peccatum

tum

tum mortale; cum sine dubio sint veniales deordinationes, ob defectum debiti finis, scilicet copulæ tunc impeditæ. Et duobus iterum casibus sub mortali exceptis. I. Quando practicè dubitatur de valore matrimonii, tunc enim illicita eis ab intrinseco est ipsa copulæ, ut incidenter monui c. 1. n. 77. post medium. II. Quando votum continentia esset emissum. Qui enim castitatem vivit conjux, tenetur abstinere ab omnibus, quæ adversantur castitati, salvo solummodo jure alterius conjugis debitum exigentis.

44 Denique apud omnes in confesso est, peccare mortaliter conjugem, dum in actu conjugali cum propria conjuge, imaginatur sibi aliam feminam vel personam carnaliter dilectam; hoc est, aut efficaciter desiderando eam hic & nunc habere loco conjugis, quod est verum mentale adulterium; aut morosè solum delectando se in imaginatione alterius personæ, quasi præsentis loco conjugis: est enim objectum hic & nunc mortaliter illicitum. Hoc enim esset imaginari *carnaliter dilectam*, ut loquuntur Doctores apud Sanchez, mox allegandum. Quod si autem imaginatio & delectatio conjugis versetur circa aliam personam, non ut carnaliter dilectam ullo affectu turpi, sed solum ut naturaliter delectantem, ob naturalem pulchritudinem seu formam amabilem, ea omnino ratione, quâ etiam delectaret formosa statua, vel imago picta, idque ad honestum finem sese provocandi, aut ut proles formosior concipiatur, per se loquendo, nullam saltem lethalem culpam

rectè

esse agnoscit Sanchez eod. l. 9. d. 17. n. 4. etsi
merito fateatur rem esse plenam periculi, non fa-
cile permittendum, cautissimè consulendum. Po-
tius permittendæ imagines, sed certè prophanae,
non sacrae, ob gravissimum blasphemiae pericu-
lum.

Dubium incidens.

Quale peccatum sit jactantia, gloriatio, laus
de re mala.

RESOLUTIO.

Si ipsum jactare, ostentare, laudare, vanè glo-45
riari de opere malo mortali, mortale est; de
veniali, veniale. *Ex communi Sanchez l. 1. moral.*
13. num. 4. Ratio est. Quia jactantia de opere
malo continet ejus approbationem, & quandam
saltem implicitam complacentiam: ergo pecca-
tum est, quale est peccatum jactatum: imò potest,
& solet esse duplex peccatum mortale, unum ip-
sius jactantiae, quærendo gloriam vel laudem ex re
mala, v. g. homicidio patrato vel adulterio; alte-
rum actualis gaudii, complacentiae, vel delectatio-
nis de admissio peccato mortali, & hoc spectat ad
delectationem morosam, jam latissimè explicatam.
Unde ulterius in Confessione necessariò explican-
da sunt ipsa peccata, de quibus gloriatus es, at-
que eorum circumstantiæ speciem mutantem, ut si
gloriatus es de percussione Clerici, de violatione
Monialis, vel Conjugatæ &c. Uti contra Navar-
rum & alios cum aliis docet Sanchez *ibid. n. 13.*
Eadem enim prorsus est ratio, quæ de delectatione
mo-

morosa *suprà num.* 24. & non solum, quando ja-
ctantia continet actualem complacentiam & gau-
dium de malo admissio, sed etiam sine tali compla-
centia, ipsa jactantia secundum se adhuc aliquam
talis mali approbationem continet: ideoque ejus
speciem sortiri debet: dummodo jactantia revera
sit de ipso opere malo, quatenus talem malitiam
fundat. Qui enim se jactat vel gloriatur, non de
ipso opere malo, sed de sua tantum fortitudine,
ingenio, artificio, dexteritate in opere malo de-
monstratis, non erit culpa lethalis, ut notat San-
chez *ibid. n.* 12.

Resolutionis Extensio.

46 **I**dem dicendum, sive quis verè, sive falsò se ja-
ctet de opere malo, utrobique enim eadem mi-
lilat ratio. *Navarrus c.* 23. *n.* 13. *Sylv. Aug. alii-
cum Sanchez ibidem.* Hoc tamen potest esse di-
scrimen, quòd in jactantia veri criminis commissi
sæpius accedat actualis complacentia, & duplex
peccatum fiat, quàm in jactantia falsa.

II. Idem etiam dicendum de jactantibus vel
laudantibus alium de peccato admissio, verè vel fal-
sò. Quia hoc est verè peccatum alterius appro-
bare. Unde etiam mortaliter peccant, qui alium
vituperant, quòd præclaram occasionem pec-
candi, fornicandi, vindictam sumendi &c. præter-
miserit.

III. Etiam lethale est velle, vel acceptare lau-
dem ac gloriam ab aliis de opere mortaliter ma-
lo, sibi que, quòd ita laudetur, complacere: Non
tamen solum tacere semper. Quòd si cui enim
ita

laudato res ipsa displiceat, & solum præ vere
ndia taceret, non peccaret. Nav. n. 15. Sanchez
n. n. 10.

IV. Idem dicendum de audientibus alium se ja-
ntem vel jactatum de peccato mortali. Si enim
admirentur, complaceant, ac velut laude dignum
suspiciant ipsum opus malum, mortaliter pec-
cat: quia est vera approbatio operis mortalis. Se-
ntis, si solum admirentur, suspiciant, complaceant
male operantis viribus, arte, industriâ &c.

CAPUT VII.

DE

CAUSIS PECCATORUM,

ET

Peccatis Capitalibus.

Peccatorum causæ, aliæ per se sunt, & effecti-
væ, nimirum homo peccans, ejusque libera
voluntas, cum objecto & cæteris concurrentibus
requisitis, hactenus latè satis explicatis. Aliæ sunt
causæ per accidens & inductivæ: & hæc rursus aliæ
extrinsecæ, ut homo alliciens, dæmon tentans: ad-
dunt blasphemè Hæretici, Deus permittens. Aliæ
verò intrinsecæ ex parte ipsius hominis, & nume-
rantur communiter tres: ignorantia, infirmitas,
malitia. His affines sunt consuetudo, & contem-
ptus.